

VOGELS IN DE WIJK: DE SPERWER

Door Marijke van Ittersum

Moord in het park! Moord in de tuin! Van de buurman kreeg ik twee prachtige foto's van een enorm brutale sperwer die een duif (of een Turkse tortel) te pakken had en die rustig begon te plukken. Op nog geen vijf meter van de "crime scene" waren de burens net met de lunch begonnen. De sperwer dus ook. Na een half uurtje was zijn prooi, een flinke duif, kennelijk kaal genoeg voor consumptie en hij pakte zijn buit op en vloog ermee weg. Ongelofelijk!

Nu is de sperwer (*Accipiter nisus*) geen zeldzaamheid meer in stadsparken. Hij komt uit de familie van de havikachtigen (*Accipitridae*) en wordt heel makkelijk met de havik verward, want ze zien er bijna hetzelfde uit, allebei een lichtgrijs lijf met horizontale strepen op het lijf en lange, gele poten. Maar de havik is groter en zijn staart is afgerond. De sperwer heeft korte, brede vleugels. Sperwer-vrouwtjes zijn maximaal zo'n 40 cm en komen daarmee in de buurt van de kleinste havikken, die wel 60 cm groot kunnen worden. Het mannetje van de sperwer is zelfs kleiner dan het vrouwtje en vangt dus ook kleinere prooien: merels, mezen, mussen en zo. Daarom denk ik dat de sperwer in de tuin van de buurman een vrouwtje geweest is.

En die prooi, dat zijn bijna altijd vogeltjes, want het voedsel van sperwers bestaat voor 95% uit andere vogels. Die laatste 5 procent zijn meestal muizen. Maar het kan hard gaan als er jongen te voeden zijn. Een ouderpaar met een nest met vijf jongen moet per dag voor meer dan een pond voedsel zorgen, dat zijn ongeveer 14 zangvogels. Het is niet voor niets dat de sperwer de bijnaam "Mussenarend" heeft. Het is

een snelle jager, die zijn prooi onverhoeds te pakken neemt, door gebruik te maken van dekking door andere struiken of bomen. Maar de sperwer is zelf ook prooi. Van de havik. En van de mens, als hij weer eens op topsnelheid per ongeluk tegen een raam aanvliegt, dat hij in de haast van zijn jacht over het hoofd heeft gezien.

De Nederlandse sperwers blijven hier in de winter, maar zijn Noord-Europese familieleden gaan in september allemaal naar het zuiden. Sommige blijven hier overwinteren, andere gaan tot in Zuid-Italië. In maart, april gaan ze weer terug. Sperwers gebruiken de thermiek van de lucht en gaan het liefst met de wind mee. En overdag. Geen sperwer gaat op de vleugels als het donker is.

Natuurlijk zijn het roofvogels en ze worden daarom ook wel met een scheef oog bekeken, maar een klein baby-sperwertje heeft toch echt ook een zekere schatigheidsfactor. Uit het ei doet hij meteen kwiek zijn oogjes open en hij is van top tot teen in zacht, wit dons gehuld. Sperwers broeden ruim een maand en bouwen hun nest meestal tegen de stam van een boom aan. Wel 1500 takjes slepen ze aan en ze leggen stukjes schors op de bodem. Ze doen dan ook soms weken over het bouwen van een fatsoenlijk nest. Jonge sperwers kunnen vliegen na een kleine maand en worden dan nog drie weken bijgevoerd. Maar toch zijn er helemaal niet zoveel sperwers in Nederland, nog geen 3000 broedparen en dat cijfer gaat al jaren naar beneden. Dat komt ook omdat de helft van alle nestpogingen mislukt. En sperwers zijn ook nog eens monogaam.

Overigens is een sperwer wel een "clean killer". Ze doden met hun klauwen en de prooi

sterft zeer snel aan inwendige bloedingen. En omdat hij zo snel is, ziet een niets vermoedend musje of meesje niets aankomen. En als je dat nou een beetje treurig vindt, hou dan in gedachten dat sperwers heel goed in de gaten hebben dat de mensen voedertafels buiten zetten. Dat is nog eens een goed idee! Je hoeft dan als sperwer geen enkele moeite te doen. Je stelt je verdekt op in de struiken en vangen maar. Maar je kunt zo'n rover makkelijk dwars zitten door onder struiken te strooien of voedsilo's vlakbij struiken te zetten. Beter nog: verplaats ze regelmatig, de sperwer heeft een goed geheugen.

Wat onze tuinsperwer betreft, ik vind het toch wel een unicum. En ik zie liever dat een zangvogeltje ten prooi valt aan een sperwer dan aan de ratten. Die nemen vast weer in aantal toe, als je bedenkt dat er in het park nog steeds zakken met brood "aan de eendjes" gevoerd worden.

